

Ügyszám: EBF-AJBH-289/2024.

Védett tulajdonság: fogyatékosság

Diszkrimináció területe: oktatás

Diszkrimináció típusa: közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Jogsértést megállapító határozat

Kérelem, a kérelmező álláspontja

Az autizmus spektrum zavarára tekintettel sajátos nevelési igényű kiskorú kérelmező azt sérelmezte, hogy a gimnáziumban nem kapta meg teljeskörűen a szakértői véleményben számára előírt fejlesztést, az előírt heti 5 óra helyett csak heti 2 óra fejlesztést kapott, és azt sem a szakértői véleményben előírt autizmus specifikus képzettségű szakember nyújtotta. A kérelem a 2023/24. tanévre vonatkozott.

Az eljárás alá vontak álláspontja

A kérelem alapján a hatóság eljárást indított gimnáziummal és az azt fenntartó tankerületi központtal szemben, akik elsősorban arra hivatkoztak, hogy a gimnázium nem volt köteles a szakértői véleményben előírtak biztosítására, tekintve, hogy abban nem a gimnázium, hanem még a kérelmező általános iskolája szerepelt kijelölt intézményként. Álláspontjuk szerint tehát a gimnáziumra a szakértői vélemény nem is vonatkozott. A gyermek fejlesztését ennek ellenére megszervezték, heti 2 óra fejlesztést biztosítottak számára. A hatóság azon kérdésére, hogy milyen képzettségű szakember foglalkozott a kérelmezővel, nem adtak választ, erre irányuló felhívás ellenére nem igazolták, hogy a kérelmező fejlesztését ellátó pedagógus a szakértői véleményben meghatározott képzettséggel rendelkezett.

A tankerületi központ hangsúlyozta, hogy a szülő volt az, aki nem tett eleget a jogszabályokban előírt kötelezettségének, nem értesítette a szakértői bizottságot az iskolaváltás szándékáról, holott a szakértői bizottságnak a középiskolára vonatkozó véleményt kellett volna kiállítania. Álláspontja szerint egyértelműen a szülők felelőssége, hogy a kérelmező úgy került felvételre a gimnáziumba és úgy járta ki az első tanévet, hogy nem volt rá vonatkozó olyan szakértői vélemény, amely a középfokú oktatási szintnek megfelelő fejlesztési javaslatokat fogalmazta volna meg.

Az eljárás lefolytatása

A hatóság az eljárás során a felektől nyilatkozatokat, iratokat kért be, megkísérelte a felek közt egyezség létrehozását, majd – tekintve, hogy nem jött létre egyezség – a rendelkezésre álló dokumentumok és a vonatkozó jogszabályi előírások figyelembevételével meghozta döntését.

A hatóság döntése és annak indokai

A hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vontak a kérelmezővel szemben fogyatékoságával összefüggésben megsértették az egyenlő bánásmód követelményét, megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását, valamint az eljárás alá vontakat figyelmeztetésben részesítette.

A hatóság rögzítette, hogy a gimnázium szakmai alapidokumentumában alapfeladatként szerepelt a többi gyerekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható, a kérelmező saját nevelési igénye szerinti autizmus spektrumzavarral küzdők nevelése-oktatása. A gimnázium a kérelmezőt – tudva a sajátos nevelési igényéről – felvette, és még a tanév kezdete előtt határozatot hozott a fejlesztések biztosításáról, kifejezetten hivatkozva a rendelkezésre álló szakértői véleményre.

A szakértői vélemény előírta, hogy a kérelmezőnek a sajátos nevelési igényére tekintettel milyen ellátást, milyen fejlesztéseket kell biztosítani, és a hivatalos felülvizsgálatot csak a 2024/25 tanévben írt elő. A szakértői vélemény tehát a kérelmező gimnáziumba történő felvételekor és a 2023/24 tanév adott időszakában érvényben volt, függetlenül attól, hogy a kérelmező közben befejezte az általános iskolát és tanulmányait a gimnáziumban folytatta.

A hatóság döntésében hangsúlyozta, hogy a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény az illetékes tankerületi központ feladatává teszi, hogy biztosítsa az iskola alapidokumentumában szereplő feladatok ellátásához szükséges szakembereket.

A hatóság megállapította, hogy az eljárás alá vontak nem biztosították a kérelmező számára teljeskörűen a szakértői véleményben előírt ellátást, a kérelmező nem az előírt óraszámban és nem az előírt szakember által részesült fejlesztésben.

Megállapítható volt, hogy a kérelmezőt a fogyatékoságával összefüggésben az összehasonlítható helyzetben levő, a védett tulajdonsággal nem rendelkező (autizmus spektrumzavarral nem küzdő) gyermekhez képest hátrány érte, vagyis a közvetlen hátrányos megkülönböztetés valamennyi tényállási eleme megvalósult.

A hatóság azt is megvizsgálta, hogy az eljárás alá vontaknak sikerült-e kimenteniük magukat, vagyis hivatkoztak-e olyan tényre, körülményre, amely mulasztásuk ésszerű, jogszerű indokálhatna.

A hatóság álláspontja szerint az, hogy a szülő is elmulasztotta teljesíteni valamely kötelezettségét (nem értesítette a szakértői bizottságot az iskolaváltásról), semmi esetre sem szolgál ésszerű indokálhatannak, hogy az eljárás alá vont intézmények ne teljesítsék az ettől függetlenül fennálló kötelezettségeiket. A vonatkozó jogszabályok szerint – amennyiben azt szükségesnek ítélte – a gimnázium is kezdeményezhette volna a szakértői vizsgálatot, mégsem élt ezzel a lehetőséggel és a szülők felé sem jelezte, hogy ezt a kérelmező ellátása érdekében szükségesnek tartja.

A hatóság megítélése szerint a gimnázium már csak azért sem hivatkozhatott alappal arra, hogy nem állt fenn kötelezettsége a szakértői véleményben előírtak teljesítésére, mert kifejezetten határozatot hozott arról, hogy vállalja az abban szereplő javaslatok teljesítését.

Az eljárás alá vontaknak az eljárás során tehát nem sikerült bizonyítaniuk azt, hogy a szakértői véleményben foglalt ellátás hiányának, elmaradásának tárgyilagossá mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka volt.

A hatóság mindezek alapján megállapította, hogy az eljárás alá vont intézmények a kérelmezővel szemben megsértették az egyenlő bánásmód követelményét.

A hatóság határozatával szemben az eljárás alá vontak keresetet terjesztettek elő a Fővárosi Törvényszékhez. A Fővárosi Törvényszék azonban mindenben osztotta a hatóság érveit és a keresetet – mint alaptalant – elutasította. Ítéletében kiemelte, hogy a gimnázium köteles volt (vagy lett volna) biztosítani a kérelmező számára a szakértői véleményben foglaltakat, a tankerületi központ pedig köteles volt (vagy lett volna) biztosítani az ehhez szükséges feltételeket, köztük a megfelelő autista specifikus képzettséggel rendelkező szakembert.

(2024. októberi határozat)